

НАУКОВЕ ЖИТТЯ. РЕЦЕНЗІЇ

Розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці¹

У контексті інтеграції України у світовий економічний простір та очікуваних перспектив членства у ЄС, проблема протидії злочинам проти безпеки виробництва, зокрема пов'язаних із порушенням вимог законодавства про охорону праці, набувають пріоритетного значення. Питанням охорони праці та захисту прав працюючих традиційно приділяється значна увага з боку керівництва держав-членів ЄС. Відтак перед Україною законодавчо постають нові завдання та зростають вимоги щодо забезпечення дотримання гарантованих Конституцією України та міжнародними правовими актами прав людини на безпечні умови праці.

Перехід до ринкових відносин в Україні, формування та подальший розвиток приватної власності призвели до різких змін характеру та якості найманої праці, де загальною тенденцією було і, на жаль, залишається порушення прав найманих працівників. Сьогодні прагнення збільшувати прибутки нерідко супроводжується невиправданою економією коштів на створення безпечних умов праці з боку роботодавців. Як наслідок, набувають усе більшого поширення злочинні порушення вимог законодавства про охорону праці з тяжкими наслідками.

За радянських часів, коли існувала жорстка централізована система охорони праці, відносно стала нормативно-правова база, розгалужена мережа органів, які здійснювали нагляд і контроль за додержанням вимог законодавства про охорону праці, для практики розкриття і розслідування подібних злочинів не були характерними ті складності, якими супроводжується ця діяльність в умовах сьогодення. Назрілі потреби практики в ефективній протидії порушенням вимог законодавства про охорону праці не забезпечені в умовах неврегульованості законодавства, суттєвих недоліків у організації роботи органів, які здійснюють нагляд і контроль за додержанням вимог законодавства про охорону праці, дублювання їх повноважень, відсутності сучасних методичних рекомендацій щодо розкриття і розслідування даного виду злочинів та інших проблем, які потребують розроблення нових підходів, перегляду, доповнення та переосмислення існуючих наукових концепцій, формування сучасної методології. За роки незалежності в Україні не поводитись монографічні дослідження, де б системно вивчався феномен злочинних порушень вимог законодавства про охорону праці та пропонувались відповідні заходи підвищення ефективності розслідування даного виду злочинів.

У цьому контексті монографія Таран О. В. є своєчасною і корисною як з теоретичної, так і з практичної точки зору працюю. Ознайомлення зі змістом монографії дозволило дійти висновку про те, що автором обгрунто-

¹ Рецензія до монографії кандидата юридичних наук Таран Олени Вікторівни "Розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці".

© В. С. Кузьмичов, 2012

вано низку важливих положень, які безпосередньо можуть бути застосовані у практичній діяльності, законотворчому процесі та мають значення для подальшого розвитку науки криміналістики у напрямі системного аналізу досліджуваної проблеми.

Науковою новизною дослідження, на нашу думку, є те, що автор, з урахуванням реалій соціально-економічної обстановки у нашій державі, всебічно розглянула актуальні та складні аспекти криміналістичного забезпечення розслідування даного виду злочинів, сутність і форми вияву порушень вимог законодавства про охорону праці; проаналізувала зміст елементів криміналістичної характеристики; сформулювала наукові й практичні засади методики розслідування порушень вимог законодавства про охорону праці, всебічно дослідила діяльність із розкриття та розслідування цих злочинів.

Наукове підґрунтя дослідження складає значна кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі криміналістики, кримінального права, кримінального процесу, теорії оперативно-розшукової діяльності та інших галузевих правових наук, зокрема, трудового права, адміністративного права, а також суміжних наук, передусім філософії, економіки, психології, соціології, безпеки життєдіяльності, статистик праці та ін. В основу монографії покладений значний обсяг практичного та статистичного матеріалу з проблем дослідження. Емпіричною базою дослідження є результати вивчення 284 матеріалів кримінальних справ про порушення вимог законодавства про охорону праці та інші злочини проти безпеки виробництва, 218 матеріалів, за якими було відмовлено у порушенні кримінальної справи, зведені дані опитування 312 фахівців з числа слідчих працівників, експертів і спеціалістів у галузі охорони праці.

Структура монографії є логічно виваженою й впорядкованою. Весь комплекс проблем дослідження розміщено технічно вдало. Рецензована праця характеризується глибиною правового аналізу, високим рівнем наукової полеміки, вмілим підбором матеріалу, що відповідає вимогам, які висувуються до наукових монографій.

Водночас робота не позбавлена деяких огріхів, переважно технічного характеру, на які автору було зауважено при попередньому ознайомленні з рукописом. Між тим, висловлені побажання рецензента не є констатацією недоліків і не впливають на загальну високу оцінку монографії.

Вважаємо, що монографія Таран О. В. “Розслідування злочинів, пов’язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці” заслужує на позитивну наукову оцінку, стане в нагоді студентам і викладачам юридичних вузів, практичним працівникам, а також усім, хто цікавиться проблемами криміналістики.

Кузьмічов В. С. – професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, лауреат Державної премії у галузі науки і техніки.

Рецензія надійшла до редакції журналу 20 червня 2012 року.